

**Sosiaali- ja terveydenhuollon
asiakasmaksujen alentaminen ja
perimättä jättäminen Pirkanmaan
hyvinvointialueella**

Sisällysluettelo

1	Asiakasmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen.....	2
1.1	Yleisiä ohjeita	2
1.2	Harkinnan periaatteet	5
2	Alentamisen perusteet	5
2.1	Tulot ja varallisuus.....	6
2.2	Huomioitavat menot.....	8
3	Muutoksenhaku asiakasmaksualennuspäätökseen	10

1 Asiaksmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteutumista.

Palvelun järjestäjä voi päättää, että muitakin kuin edellä mainittuja maksuja voidaan jättää perimättä tai alentaa samoilla perusteilla tai maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Pirkanmaan hyvinvointialueella on päätetty, että terveydenhuollon tasasuuruisiin maksuihin kuten lääkärikäyntimaksuihin tai lyhytaikaisen laitoshoidon maksuihin ei myönnetä alennusta tai perimättä jättämistä.

Asiaksmaksulain 6 a §:ssä listatut terveydenhuollon maksut kerryttävät vuotuista terveydenhuollon maksukattoa. Maksukaton täyttymisen jälkeen maksukattoon sisältyvät terveydenhuollon palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia asianomaisen kalenterivuoden loppuun, lukuun ottamatta lyhytaikaista laitoshoidoa, josta asiakas maksaa alennetun vuorokausimaksun, ns. ylläpitomaksun.

Jos asiakasmaksun alentamisen jälkeen asiakkaalle lähetettävän laskun arvoksi jää alle 7 euroa, maksua ei peritä asiakkaalta lainkaan. Maksuun annetaan tällöin päätös perimättä jättämisestä.

Kuolleen henkilön osalta ei käsitellä maksun alentamisen tai perimättä jättämisen hakemuksia. Kuolinpesän osalta tulee toimittaa kopio perukirjasta Monetra Pirkanmaan asiakaspalveluun. Monetra Pirkanmaa arvioi kuolinpesän varattomuuden ja mahdollisen laskujen perimättä jättämisen.

1.1 Yleisiä ohjeita

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut eivät saa aiheuttaa asiakkaalle pysyvää toimeentulotuen tarvetta. Jos Kela on myöntänyt asiakkaalle toimeentulotuen,

asiakas voi saada toimeentulotuen myöntöön perustuen tälle ajalle Pirkanmaan hyvinvointialueelta myönteisen alentamisen tai perimättä jättämisen päätöksen asiakasmaksusta. Asiakas voi saada myönteisen päätöksen asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä myös, jos hän on Ulosottolaitoksen toteamana varaton (ei ulosmittauskelpoista tuloa eikä omaisuutta). Nämä tilanteet kuitenkin edellyttävät asiakkaan määrääjassa jättämää ja ajantasaista hakemusta alennuskäsittelyyn.

Asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä haetaan kirjallisesti hakulomakkeella. Hakeminen tapahtuu ensisijaisesti OmaPirhan verkkoasioinnin sähköisellä hakemuslomakkeella tai tarvittaessa Pirhan nettisivuilta tulostettavalla paperisella hakulomakkeella kirjepostitse. Asian voidaan katsoa tulleen vireille myös vapaamuotoisesta kirjallisesta hakemuksesta. Hakemuksen voi toimittaa asiakas, edunvalvoja, edunvalvontavaltuutettu tai asiakkaan valtuuttama edustaja. Hakemuksesta on käytävä ilmi mihin asiakasmaksuun vapautusta haetaan ja millä perusteilla.

Tulosidonnaisten asiakasmaksujen eräpäiviä ei pääsääntöisesti siirretä käsittelyn ajaksi.

Ennen mahdollista maksun alennusta asiakkaan tulee hakea kaikki hänelle kuuluvat Kelan ensisijaiset etuudet, kuten takuueläke, hoitotuki ja asumistuki.

Asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa on annettava viranomaiselle kaikki ne tiedot, joita viranomainen tarvitsee maksun alentamisen tai perimättä jättämisen tarpeen arvioimiseksi (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 20 §). Asiakkaan tulee esittää perusteet hakemukselleen sekä tositteet ja selvitykset menoista, tuloista, varoista ja veloista. Samat tiedot tulee toimittaa yhteistaloudessa asuvalta avio- tai avopuolisolta. Asian käsittely edellyttää ajantasaisten tiliotteiden toimittamista kaikista tileistä hakuhetkestä takautuvasti kahden kuukauden ajalta. Yrittäjän tulee toimittaa juoksevan kirjanpidon mukainen ajantasainen yrityksen tulos- ja taselaskelma pyydytyltä määrääjältä. Tarvittaessa hakemuksen käsittelijä voi selvittää asiakkaan tulotiedot muilta viranomaisilta tai yhteisöiltä salassapitosäännösten estämättä (asiakasmaksulaki 14 a §). Tietoja

voidaan pyytää myös asiakkaalta lisäselvityspyyntönä, johon vastaamiseen annetaan määräaika. Jos asiakas ei toimita erikseen pyydettyjä tarpeellisia tietoja määräajan kuluessa, hakemus hylätään tällä perusteella.

Tositteiden lähettäminen ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole tarpeen, jos kyseessä on asiakas, jolle on myönnetty toimeentulotuki tai hän on Ulosottolaitoksen toteamana varaton. Asiakkaan ei lähtökohtaisesti tarvitse toimittaa verotietojaan, sillä Pirha saa Verosovelluksen kautta tietoonsa asiakkaan viimeisimmän vahvistetun verotuspäätöksen tiedot.

Tulojen ja huomioitavien menojen välisellä erotuksella (vähintään toimeentulotukilain mukainen perustoimeentulotuen perusosa) asiakkaan tulee kattaa tavanomaiset elämisen kulut (ravinto, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot esim. itsehoitolääkkeet, henkilökohtaisesta puhtaudesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot, lehtien tilausmaksut, paikallisliikenteen maksu, puhelimen ja tietoliikenteen käytöstä aiheutuvat menot, harrastus ja virkistysmenot sekä muut vastaavat jokapäiväiset menot; laki toimeentulotuesta § 7a).

Asiakasmaksun alennusta tai perimättä jättämistä harkittaessa huomioidaan pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa asiakasmaksulain mukainen käyttövara.

Jos asiakasmaksulain 7 b §:n mukaisen pitkäaikaisen palvelun asiakkaan palveluun ei sisälly aterioita eikä hän käytä aterioidensa järjestämisessä Pirhan palveluita, hyväksyttävä ravintomeno on perustoimeentulotuen perusosan ravinto-osuuden (49 %) suuruinen. Jos asiakkaalla on Pirhan myöntämänä palveluna kaikki päivän ateriat, ravintomeno huomioidaan palvelun kustannuksen mukaisesti. Osa-aterioiden kohdalla ravintomeno on perustoimeentulotuen perusosan ravinto-osuus x 1,5.

Asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä annetaan asiakkaalle kirjallinen päätös. Päätöksen tekee Sosiaali- ja terveystieteiden toimintasäännössä määritelty viranhaltija. Mikäli asiakas saa kielteisen päätöksen, hän voi pyytää

eräpäivän siirtoa tai maksusuunnitelman laatimista ilman asiakkaalle aiheutuvia lisäkustannuksia.

Päätökseen asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä voi hakea oikaisua päätöksessä mukana olevan ohjeen mukaisesti. Muutoksenhausta ohjeistetaan kohdassa 3.

1.2 Harkinnan periaatteet

Kaikkien alennushakemusten käsittelyssä huomioidaan asiakkaan käytettävissä olevat varat ja varallisuus ja mahdollisuus kattaa niillä asiakasmaksuja.

Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen perustuu yksilölliseen tilannearvioon.

Asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen tarve arvioidaan pääsääntöisesti asiakkaalle tehdyn laskelman perusteella. Mikäli asiakas ilmaisee erityisiä perusteita tilanteestaan, asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä voidaan päättää harkinnanvaraisin perustein. Harkintaan perustuva asiakasmaksualennus voidaan myöntää Pirkan sosiaalihuollon ammattihenkilön puoltavalla arviolla.

Mikäli asiakas tai hänen laillinen edustajansa ei ole pakottavasta syystä (esim. sairaalahoito) voinut tehdä alennushakemusta 37 päivän sisällä laskun päiväyksestä tai maksupäätöksen tiedoksiannosta, voidaan asia ottaa harkinnalla käsittelyyn määräajan jälkeen.

2 Alentamisen perusteet

Asiakasmaksujen periminen perustuu asiakasmaksulakiin sekä Pirkanmaan hyvinvointialueen hyväksymiin maksuperusteisiin. Tulosidonnainen maksu määrätään asiakkaan maksukyvyn mukaan ja maksusta annetaan asiakkaalle valituskelpoinen päätös. Kuukausittain toistuvat tukipalveluiden maksut käsitellään tulosidonnaisen asiakasmaksun alentamisen periaattein.

Maksunalennus tai perimättä jättäminen myönnetään tukipalvelumaksuista vasta sen jälkeen, kun muut säännölliset maksut (esim. säännöllinen kotihoito, yhteisöllisen asumisen asiakasmaksu) eivät ole enää alennettavissa.

Toimeentulon vaarantumista arvioidaan keskiarvoon perustuvilla laskelmilla. Ensisijaisesti asiakasmaksun alennustarve arvioidaan hakemuksen vireilletulokuukauden alusta alkaen. Alennushakemus voidaan käsitellä myös asiakasmaksupäätöksen voimaantulopäivästä alkaen, mikäli alennushakemus saapuu 30+7 päivän sisällä asiakasmaksupäätöksen lähettämispäivästä. Laskujen eräpäiviä ei siirretä käsittelyn ajaksi.

Alennustarvetta arvioitaessa laskelmassa huomioidaan myöhemmin asiakirjassa luetellut asiakkaan nettotulot, etuudet, menot ja niiden erotus. Asiakkaan käyttöön tulee jäädä perheeseen mukaan määräytyvä Kelan perustoimeentulotuen mukainen perusosa, lakisääteinen vähimmäiskäyttövara tai hyvinvointialueen asettama minimikäyttövara.

Päätös tulosidonnaisen asiakasmaksun alennuksesta kohdistetaan maksupäätöksiin, eli alennusta ei haeta lasku kerrallaan. Tilanteesta tehdyn arvion perusteella asiakkaalle voidaan antaa määräaikainen, enintään 12 kuukauden mittainen asiakasmaksun alennus päätöksentekohetkestä eteenpäin. Jos asiakkaalle on annettu myönteinen päätös, päätöksen voimassaoloajan päättyessä asiakkaan tulee oma-aloitteisesti hakea asiakasmaksun alennusta uudelleen, mikäli toimeentulo on edelleen vaarantunut.

Lapsiperheiden säännöllisen kotipalvelun osalta asiakasmaksujen alentamisen tai perimättä jättämisen tarvetta arvioidaan tämän asiakirjan osalta soveltuvin osin palvelun erityislaatuisuuden takia. Arvioinnissa voidaan käyttää tapauskohtaista harkintaa.

2.1 Tulot ja varallisuus

Asiakkaan tuloina asiakasmaksualennustarvetta arvioitaessa huomioidaan pääsääntöisesti kaikki nettotulot, kuten eläkkeet, työttömyysetuudet, sairausajan etuudet, osinkotulot, vuokratulot (hoitovastike vähennettynä), ja muut jatkuvat tulot,

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen

kuten asumistuki ja eläkkeensaajan hoitotuki. Jatkuvassa ja säännöllisessä kotiin annettavassa palvelussa Kelan vammaistukea ei huomioida tulona. Mikäli asiakasmaksu on määritelty puolisoiden yhteenlaskettujen tulojen perusteella, tulee maksunalennushakemuksen yhteydessä toimittaa selvitykset myös puolison tuloista.

Tulot huomioidaan nettona, vaikka maksupäätöksellä olisi ollut käytössä bruttotulot. Tuloina huomioidaan myös sellaiset tulot, joita ei välttämättä ole huomioitu asiakasmaksua määritettäessä. Taloudellisen tilanteen arvioinnissa huomioidaan myös käytössä oleva tai nopeasti realisoitava varallisuus.

Mikäli tulot eivät ole säännölliset tai niitä ulosmitataan, voidaan laskelmassa huomioida tulot keskiarvona. Mikäli tuloista tehdään ulosmittausta, huomioidaan lähtökohtaisesti keskiarvossa ulosoton kolme vapaakuukautta.

Käytössä olevat talletukset ja muut nopeasti käytettävissä olevat varat huomioidaan asiakasmaksualennustarvetta arvioitaessa. Varallisuudeksi huomioidaan nopeasti realisoitava varallisuus, kuten pankkitalletukset, rahastot, osakkeet ja muu vastaava varallisuus.

Mikäli asiakkaalla on kiinteää omaisuutta, jolla voisi kattaa toimeentulon pidemmällä ajalla, omaisuuden realisoinnille voidaan antaa määräaika. Määräajan jälkeen alennusta ei voida myöntää, ellei asiakkaan tilanteessa ole esitetty sellaisia selvityksiä, joiden vuoksi varallisuuden realisoimista voidaan pitää kohtuuttomana. Määräaika omaisuuden realisoinnille on pääsääntöisesti enintään 12 kuukautta.

Pitkäaikaisissa palveluissa (säännöllinen kotihoito, yhteisöllinen asuminen, tukiasuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen, pitkäaikainen perhehoito ja pitkäaikainen laitoshoido) tilivarallisuutta voi olla korkeintaan 3 400 euroa puolisoa kohden, jotta maksualennus- tai vapautus voidaan myöntää. Varallisuutena ei huomioida lasten varallisuutta tai hakijan lastensuojelun jälkihuollon itsenäistymisvaroja.

2.2 Huomioitavat menot

Menot huomioidaan joko kuukausittain toistuvana tasasuuruksena menona tai arviona keskiarvosta. Arvio tehdään asiakkaiden toimittamien tositteiden tai Kelasta ja muilta viranomaisilta saatavien tietojen perusteella.

Arvioitaessa asiakasmaksun kohtuullisuutta otetaan menoina huomioon molempien puolisoitten ja mahdollisten alaikäisten lasten seuraavat menot:

- Hyvinvointialueen säännöllisestä palvelusta sekä tukipalveluista perittävät asiakasmaksut.
- Perustoimeentulotuen perusosa ravinto-osuus vähennettynä tai lakisääteinen käyttövara.
- Ravintomeno on vähintään perustoimeentulotuen perusosan ravinto-osuuden suuruinen (49%) tai enintään Pirkan myöntämien päivän kaikkien aterioiden kustannusten suuruinen. Keliakiasta aiheutuvat ylimääräiset ravintomenot huomioidaan Kelan linjauksen mukaisesti.
- Asiakkaan/puolison välttämättömät ja kohtuulliset ensisijaisen asunnon asumiskustannukset, kuten vuokra-asunnon vuokra tai omistusasunnon hoito- ja pääomavastike, asumisoikeusasunnon vastike, asuntolainan korko, kiinteistövero, vesi, sähkö, pakollinen kotivakuutus ja saunamaksu.
- Harkinnalla ja määrääjän asumispalvelun piirissä olevan asiakkaan osalta edellisen asunnon kulut.
- Pitkäaikaisen julkisen palvelun asiakasmaksu esim. lasten kunnallisen varhaiskasvatuksen menot.
- Edunvalvojan palkkio sekä tilintarkastusmaksu enintään perusmaksun suuruksena.
- Kela-korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset sekä muiden sairaudenhoitoon määrättyjen valmisteiden kulut.

- Terveysthuollon ammattihenkilön arvioimat asiakkaan terveyden ja hoidon kannalta välttämättömät muut terveydenhoidon kulut.
- Kelan matkakattoja kerryttävien matkojen omavastuuosuus.
- Julkisen palvelun sosiaali- ja terveydenhuollon kulut (ml. Kelan tukema psykoterapia).
- Lapsen tapaamisesta aiheutuvat perustellut kustannukset perustuen lastenvalvojan tai tuomioistuimen vahvistamaan tapaamissopimukseen.
- Muille kuin samassa taloudessa asuville perheenjäsenille maksettavat elatusavut.
- Ulosottoviranomaisen tai muun velkojan (pl. yksityishenkilöt) maksusuunnitelman mukainen kuukausierä, poislukien kulutus- ja joustoluotot.
- Opintolainan lyhennys korkoineen (korkoihin voi saada Kelasta korkoavustusta).
- Muut erityiset menot, jotka katsotaan väliaikaisesti välttämättömiksi taloudellisin tai sosiaalihuollollisin syin sosiaalihuollon ammattihenkilön toimesta.
- Mikäli asiakkaalla on hyvinvointialueen tukipalveluita pl. ateriat, niiden osuus voidaan huomioida ensisijaisesti palvelupäätöksen mukaisesti tai tarvittaessa laskun erääntymiskuukauden todellisten tukipalvelukulujen perusteella.
- Yksityiset tukipalvelut, jos ne perustuvat asiakkaan Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelutarpeen arvioon tai sosiaalihuollon ammattihenkilön puoltoon ja ovat asiakkaan tilanteessa välttämättömiä ja kustannuksiltaan kohtuullisia.

Ensisijaisen asunnon asumismenon osalta laskelmassa huomioidaan Kelan määrittelemät kohtuulliset asumismenot perustoimeentulotuen käytäntöjen mukaisesti. Kohtuullista tasoa suuremmat asumismenot huomioidaan enintään 12 kuukauden ajan alennuslaskelmissa. Tämän jälkeen asumismenot huomioidaan Kelan määrittelemien kuntakohtaisten kohtuullisena pidettävien asumiskustannusten mukaisesti. Kelan periaatteita ei sovelleta pitkäaikaisiin asumispalveluihin (tukiasuminen, yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen) vaan palveluun liittyvän asumisen menot huomioidaan sellaisenaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen

Esimerkkejä menoista, joita ei huomioida laskelmassa:

- Yksityiset tukipalvelut, jotka eivät perustu Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelutarpeen arvioon tai sosiaalihuollon ammattihenkilön puoltoon ja joita ei ole katsottu asiakkaan tilanteessa välttämättömiksi.
- Asuntolainan lyhennys, remonttilaina ja muut asunnon ylläpitoon liittyvät kulut.
- Muut kuin hakijan vakituksessa asuinkäytössä olevasta kiinteistöstä aiheutuvat kulut.
- Julkisen terveydenhuollon matkakustannukset, jotka kerryttävät vuotuista matkakattoa.
- Yksityisen terveydenhuollon menot.
- Jalkahoito, kampaamopalvelut, yksityinen fysioterapia.
- Ilman reseptiä ostetut valmisteet.
- Kulutus- ja joustoluotot sekä yksityishenkilöille maksettavat velat.
- Vakuutusmaksut, jotka eivät koske välttämätöntä kotivakuutusta (henkilövakuutukset, matkatavaravakuutukset, varastovakuutukset ja muut vastaavat).

3 Muutoksenhaku asiakasmaksualennuspäätökseen

Mikäli asiakas kokee asiakasmaksualennuspäätöksen olevan virheellinen, hän voi hakea siihen oikaisua alennuspäätöksessä annetun oikaisuvaatimusohjeen mukaisesti. Oikaisuvaatimuksesta tulee käydä ilmi:

- Päätös/päätökset, joihin oikaisua haetaan.
- Perustelut, miksi/millä perusteella oikaisua vaaditaan.
- Asianosaisen yhteystiedot. Mikäli oikaisua hakee asioidenhoitaja, jolla ei ole asianmukaista valtuutusta (edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu), tulee oikaisuvaatimuksen liitteenä toimittaa valtakirja ja asioidenhoitajan yhteystiedot.

Oikaisuvaatimukseen annetaan kirjallinen valituskelpoinen viranhaltijapäätös.

Seuraa meitä somessa.